

2021
OSCAR[®]

NOMINACJA

NAJLEPSZY FILM MIĘDZYNARODOWY

BAFTA

NOMINACJE

NAJLEPSZA REŻYSERIA

NAJLEPSZY FILM NIEANGLOJĘZyczny

KONKURS GŁÓWNY

WENECA 2020

reżyseria
Jasmila Žbanić

twórczyni filmu
Grbavica

AIDA

W KINACH OD 17 WRZEŚNIA

OPIS FILMU

To był szok, który nauczył nas, że świat może wywrócić się do góry nogami w ciągu jednej chwili. Życie jest kruche. System jest kruchy. To poczucie stale mi towarzyszy – mówi Jasmila Žbanić, reżyserka nominowanej do Oscara, pokazywanej w Konkursie Festiwalu w Wenecji „Aidy”. Podobnie jak w głośniejszej, nagrodzonej przed laty Złotym Niedźwiedziem na Berlinale „Grbavica”, również i w swoim najnowszym filmie Žbanić podejmuje temat wojny w byłej Jugosławii. A dokładnie masakry w Srebrenicy, gdzie ponad 8 tysięcy bośniackich muzułmanów, mężczyzn i chłopców, zostało zamordowanych przez Serbów na oczach żołnierzy międzynarodowych sił pokojowych.

Ale ta wojna jest inna, bo widziana oczami kobiet: reżyserki i jej tytułowej bohaterki, tłumaczki, desperacko próbującej nazwać i powstrzymać wydarzenia, których grozy nikt nie chce przyjąć do wiadomości. Aida (warta wszystkich nagród, wybitna kreacja Jasny Đuričić) pracuje w bazie ONZ, wokół której gromadzą się tysiące cywilów. Szukając w tłumie męża i synów, wierzy, że uda jej się kogoś przekonać, komuś wytłumaczyć,

wybłagać jeden podpis, wynegocjować życie. Ta wstrząsająca, chwytająca za gardło, do głębi poruszająca opowieść o samotności ofiary zbiera rewelacyjne recenzje i rozpala emocje widzów. Opowieść Žbanić ma tak ogromną siłę również dlatego, że okazuje się do szpiku kości współczesna. Jej scenariusz, w którym główną rolę odgrywa bezradność ofiar, cynizm sprawców, słabość instytucji i obojętność świata, powtarza się coraz częściej, coraz intensywniej wszyscy odczuwamy głód solidarności.

Warto dodać, że znaczący wkład w koprodukcję przez kilka państw „Aidę” mają także polscy członkowie ekipy: muzykę skomponował Antoni Komasa-Łazarkiewicz („Szarlatan”, „Obywatel Jones”), zmontował ją Jarosław Kamiński („Zimna wojna”, „Śniegu już nigdy nie będzie”), nad kostiumami pracowała Małgorzata Karpiuk („Ślepnąc od światła”), a polską producentką „Aidy” jest Ewa Puszczczyńska, która stoi m.in. za oscarowymi sukcesami „Idy” i „Zimnej wojny”.

AIDA

w kinach od 17 września

DLACZEGO WARTO OBEJRZEĆ TEN FILM?

1 Wstrząsająca opowieść o jednej z największych tragedii w historii współczesnej Europy.

- 2** Wojna widziana oczami kobiet: reżyserki oraz głównej bohaterki, która walczy o życie swojej rodziny.
- 3** Film pokazywany na najważniejszych międzynarodowych festiwalach filmowych oraz nominowany do najważniejszych nagród na świecie, w tym do Oscara za Najlepszy Film Międzynarodowy.
- 4** Muzykę do filmu stworzył Antoni Komasa-Łazarkiewicz („Szarlatan”), kostiumy Małgorzata Karpiuk („Wilkołak”), a montażystą jest Jarosław Kamiński („Zimna wojna”). Produkcją „Aidy” zajęła się nagrodzona Oscarem za „Idę” Ewa Puszczyńska.
- 5** Jeden z najlepiej przyjętych filmów 20. MFF Nowe Horyzonty.
- 6** 97/100 punktów Metascore w serwisie Metacritic, oraz 100% pozytywnych ocen na Rotten Tomatoes.

CYTATY

Wstrząsający, chwytający za gardło nowy film laureatki Złotego Niedźwiedzia za „Grbavicę”.

Variety

Porażające swoją siłą oskarżenie świata i międzynarodowej polityki za to, co stało się w sercu współczesnej Europy.

RogerEbert.com

Wstrząsająca wizja, którą trudno zapomnieć.

The Hollywood Reporter

Wybitne dzieło, które pozostawi was w szoku i pod wielkim wrażeniem.

Deadline

Jedna z najlepszych reżyserek światowego kina obnaża nieludzką, pełną przemocy stronę naszych czasów.

Indiewire

AIDA

w kinach od 17 września

SYLWETKA REŻYSERKI

JASMINA ŽBANIĆ

Urodziła się w 1974 r. w Sarajewie i tam też ukończyła Academy of Performing Arts. Zanim została reżyserką, pracowała jako animatorka lalek w Bread and Puppet Theater w Vermont, a także jako klaun na warsztatach Lee DeLong.

Jej debiut „Grbavica” (2006) został nagrodzony główną nagrodą – Złotym Niedźwiedziem – na 56. Berlinale, zdobył też uznanie na innych festiwalach i odniósł międzynarodowy sukces – był dystrybuowany w 40 krajach. Jej drugi film, „W drodze” (Na putu, 2010), swoją światową premierę również miał w Berlinie, w Konkursie Głównym. W 2021 roku, po kilku latach przerwy, wróciła z filmem „Aida” (Quo Vadis, Aida?), tym razem premierowo do Konkursu Głównego 77. MFF w Wenecji.

W 1997 roku Žbanić założyła stowarzyszenie artystów Deblokada, które m.in. produkuje jej filmy. Twórczyni zajmuje się nie tylko filmem, ale również szeroko pojmowaną sztuką, a jej prace pokazywane były w galeriach na całym świecie.

W 2014 r. zdobyła nagrodę KAIROS, przyznaną europejskim artystom, których praca ma znaczący wpływ na kulturę i społeczeństwo.

Wybrana filmografia:

Aida (2021)
Dla tych, co nie mogą mówić (2013)
Jej droga (2010)
Grbavica (2006)

WYWIAD Z REŻYSERKĄ

[Rozmowę z Jasmilą Zbanić dla magazynu TIME przeprowadziła Angelina Jolie.]

Jasmilo, przeżyłaś wojnę w Bośni i oblężenie Sarajewa. Jaki wpływ miały na Ciebie te wydarzenia?

Miałam 17 lat. Na początku myślałam, że to wcale nie takie złe, że nie ma szkoły, a mój test z matematyki został przesunięty i wszystko stoi na głowie. To było w jakiś sposób ekscytujące i „inne”. Jednak gdy zaczęło się zabijanie ludzi, odcięto elektryczność i zabrakło nam jedzenia, nie było już tak fajnie. Priorytety mi się zmieniły i zaczęłam patrzeć na życie inaczej niż dotychczas, doceniając każdy, nawet najmniejszy szczegół.

Czyli przeżyłaś przyspieszone dorastanie?

Te doświadczenia ukształtowały mnie jako człowieka i jako artystkę. Chwilę później dostałam się na Academy of Performing Arts w Sarajewie i zaczęłam tworzyć filmy krótkometrażowe, mimo tego, że brakowało nam sprzętu do ich realizacji.

Moim filmem dyplomowym był dokument „Red Rubber Boots” o matce, która szuka swoich zamordowanych dzieci, pochowanych w masowym grobie. Te tematy, ta niesprawiedliwość i ból naznaczyły mnie na zawsze.

Dlaczego poczułaś, że musisz opowiedzieć historię masakry w Srebrenicy?

Srebrenica jest uniwersalną tragedią naszej cywilizacji. Mieszkańcy tego regionu dalej żyją w traumie, mimo tego, że minęło już 26 lat od tych wydarzeń.

Biorąc pod uwagę, jak trudny i świeży jest to temat, nie bałaś się, że mierzysz się z dużym ryzykiem?

Wiedzieliśmy, że Srebrenica to dalej bardzo bolesny punkt w historii. Pojawiła się obawa, że niektórzy politycy będą chcieli wykorzystać nasz film do swoich własnych celów, aby jeszcze bardziej podzielić ludzi.

AIDA

w kinach od 17 września

WYWIAD Z REŻYSERKĄ

W związku z tym musieliśmy trzymać plan zdjęciowy w tajemnicy.

Trudno było wam zebrać fundusze na film?

Bardzo. Wszyscy powtarzali, że nikt nie chce oglądać filmu o ludobójstwie. Do tego dla kobiety-filmowca na Bałkanach, które są regionem bardzo patriarchalnym, zrobienie takiego filmu jest dziesięć razy trudniejsze. Mimo tych trudności, gdy zobaczyłam łzy w oczach widzów po premierze w Wenecji, byłam niesamowicie poruszona i bardzo szczęśliwa. To wspaniałe zobaczyć, że publiczność docenia i reaguje tak emocjonalnie na filmy o tak trudnej tematyce.

Jako osoba, która od lat pracuje z Organizacją Narodów Zjednoczonych, dalej nie mogę się pogodzić z tym, co wydarzyło się w Srebrenicy. Najstraszniejsze jest to, że ludzie wierzyli, iż stacjonujące tam siły pokojowe ONZ będą ich chronić. Zamiast tego teren został opanowany i doszło do rzezi. Czy to doświadczenie wpłynęło na to, jak postrzegasz ONZ?

ONZ jako idea jest wspaniała – instytucja, która jednoczy wszystkie narody, silna, sprawna... Chciałabym jednak, aby ONZ było mniej zależne od politycznych interesów niezwiązanych z prawami człowieka. Taki stan rzeczy sprawia, że cały czas

istnieje problem systemowej korupcji w jej strukturach. Myślę, że ONZ powinno służyć ludziom, nie politykom. I naprawdę wierzę w to, że „Aida” zrodzi pytania o niezależność tej instytucji i jej dbałość o prawa człowieka.

Horror Srebrenicy polegał w dużej mierze na tym, że świadomie podjęto decyzje z zamiarem zamordowania wszystkich mężczyzn i chłopców – de facto nieuzbrojonych cywili. Trudno sobie wyobrazić, jaką stratę to oznacza dla wielu.

Poznałam kobiety, które straciły 40 członków rodziny: synów, mężów, braci, kuzynów, ojców, dziadków.

WYWIAD Z REŻYSERKĄ

Stracono całe pokolenia, wszystkie połączenia z przeszłością i przyszłością przepadły. Ta strata jest niewyobrażalna, a rany w sercach ocalałych niemierzalne i wieczne.

Jedną z prawdziwie niesamowitych i inspirujących rzeczy, które wyłoniły się z tego horroru, są Matki ze Srebrenicy, które zajmują się podtrzymywaniem pamięci o tragedii, niestrudzenie poszukują ciał i pokojowo walczą o sprawiedliwość.

Nie jestem w stanie pojąć, skąd te kobiety mają w sobie tyle siły. To naprawdę nieprawdopodobne i wzruszające. Matki w dalszym ciągu poszukują kości swoich synów i mężów. Ponad 1700 ciał dalej pozostało nieodnalezionych.

Pamiętam, jak siedziałam z grupą matek i jedna z nich powiedziała mi, że po latach poszukiwań jedyne co miała do pochowania po swoim synu to dwie małe kości nogi. Te fragmenty były wszystkim, co po nim

zostało. Dla każdego rodzica jest to niewyobrażalne i wyjątkowo koszmarnie.

Niektóre z Matek żyją tylko po to, aby odnaleźć szczątki i pochować swoich bliskich. Wiedzą, że wszyscy inni krewni nie żyją, a jeśli ich nie odnajdą, ich dzieci nie będą miały nawet grobu, który mogłyby odwiedzić. Wiem, że żaden film nie jest w stanie przekazać takiej ilości bólu, ale starałam się pokazać matkę część tej tragedii.

Zawsze uderzało mnie to, jak odważne są Matki ze Srebrenicy. Wróciły do domów, które zbudowały lub w których mieszkały, często jako jedyni członkowie rodziny, którzy przeżyli. Pielęgnują swoje ogrody, starają się pokojowo współistnieć z sąsiadami, nawet po tym, co się stało.

One nigdy nie szukały zemsty. Ich cała energia jest skierowana ku poszukiwaniom prawdy i sprawiedliwości. Tylko w ten sposób można zbudować prawdziwy pokój. Nawet po takiej

WYWIAD Z REŻYSERKĄ

tragedii to właśnie one promują ideę życia razem i wzajemnej miłości.

Czy uważasz, że to coś unikalnego dla nich, czy też mówi to coś o kobietach w ogóle?

Myślę, że kobiety zawsze znajdują rozwiązanie, nawet w sytuacjach bez wyjścia. Kobiety ze Srebrenicy to wyjątkowa organizacja, która podziela wartości wielu innych kobiecych ugrupowań, takich jak np. Kobiety w Czerni. To wspaniała inicjatywa kobiet, które ciężko pracują i protestują przeciwko wojnie.

Myślisz, że Matki ze Srebrenicy otrzymały takie uznanie, na jakie zasługują?

Naprawdę chciałabym, aby zostały nominowane do Pokojowej Nagrody Nobla.

To piękny pomysł. Mam nadzieję,

że ktoś to podłapie, taka nominacja mogłaby być częścią uzdrowienia wojennej traumy.

Masz rację i myślę, że traumatyczne przeżycia są naprawdę głębokie i wcale się nie zagoiły. Jedną z przyczyn jest to, że to ludobójstwo jest stale negowane, a to bardzo boli rodziny ofiar. Dopóki prawda nie zostanie uznana i zaakceptowana, nie można ruszyć dalej.

Jaką rolę odgrywa tu w takim razie sztuka?

Wierzę w to, że filmy potrafią zmieniać świat. Nawet jeśli tylko jedna osoba zmieni swoje postrzeganie pewnych sytuacji i będzie mieć większą refleksję na dany temat, to już jest osiągnięcie.

STOPKA

AIDA

tytuł oryginalny: Quo Vadis, Aida?

reżyseria: Jasmila Žbanić

występują: Jasna Đuričić, Raymond Thiry, Reinout Bussemaker, Johan Heldenbergh

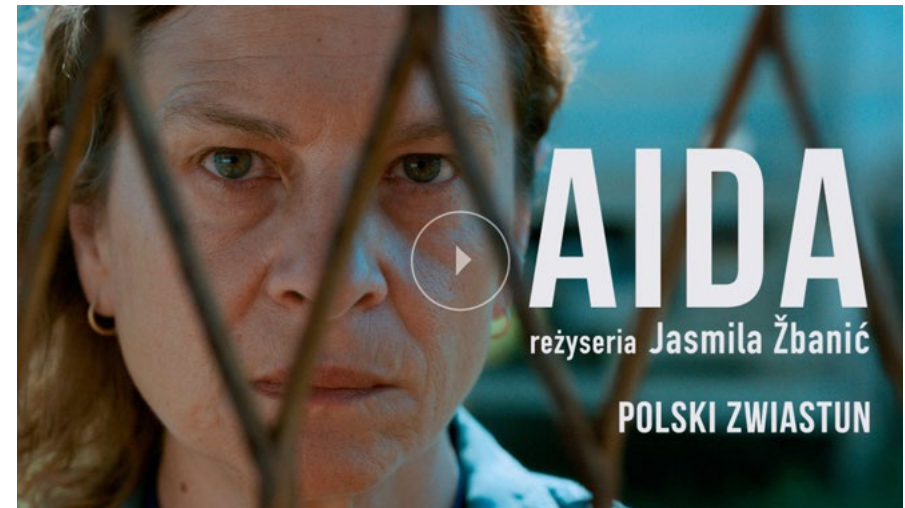
kraj produkcji: Polska, Niemcy, Francja, Holandia, Norwegia, Austria, Turcja, Rumunia, Bośnia i Hercegowina

rok produkcji: 2020

język oryginalny: serbsko-chorwacki, bośniacki, angielski, holenderski

gatunek: dramat

czas: 101 min.

MATERIAŁY PRASOWE

Kliknij, aby pobrać

AIDA

w kinach od 17 września

MINIATURKI ZDJĘĆ

Kliknij, aby pobrać zdjęcie

Kliknij, aby pobrać zdjęcie

Kliknij, aby pobrać zdjęcie

Kliknij, aby pobrać zdjęcie

Kliknij, aby pobrać zdjęcie

Kliknij, aby pobrać zdjęcie

Kliknij, aby pobrać zdjęcie

AIDA

w kinach od 17 września

GF
GUTEK
FILM

www.gutekfilm.pl